

RIKSLØNNSNEMNDAS KJENNELSE

7. desember 2012
i Sak 6/2012

**TVISTEN MELLOM FAGFORBUNDET OG NHO
SERVICE I FORBINDELSE MED TARIFFREVISJONEN
2012**

Innholdsfortegnelse

I	GENERELT	2
II	KJENNELSE.....	2
1	SAKSGANGEN FREM TIL BEHANDLING I RIKSLØNNSNEMNDA.....	2
2	PARTENES PÅSTANDER.....	4
2.1	FAGFORBUNDET	4
2.2.	NHO SERVICE.....	8
3	PARTENES ANFØRSLER.....	9
3.1	FAGFORBUNDET	9
3.1.2	Innledning	9
3.1.2	Avtalens historikk	11
3.1.3	Fagforbundets krav og begrunnelser.....	12
3.2	NHO SERVICE.....	20
3.2.1	Tariffområdet for Pleie- og omsorgsoverenskomsten.....	20
3.2.2	Grunnlaget for tariffoppgjøret 2012.....	20
3.2.3	Meklingsresultatet mellom NSF og NHO Service.....	21
3.2.4	Krav om identiske overenskomster.....	21
3.2.5	Hovedkravet om tariffestet pensjon	22
3.2.6	NHO Service sine merknader til Fagforbundets øvrige tariffkrav.....	26
3.2.7	Kort om konflikten mellom Fagforbundet og NHO Service - dispensasjonsrutiner	27
3.2.8	Virkningstidspunktet for generelt tillegg:.....	28
4.	RIKSLØNNSNEMNDAS MERKNADER.....	28
4.1	Sakens realitet.....	28
4.2	Virkningstidspunktet	31
III	SLUTNING.....	32

I   GENERELT

Rikslønnsnemnda har i sak 6/2012 behandlet arbeidstvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service (private sykehjem) i forbindelse med tariffoppgjøret 2012.

Nemnda har hatt følgende sammensetning:

Sorenskriver Stein Husby, leder
Professor Steinar Strøm
Direktør Anne-Britt Evensen Norum
Nestleder Tor-Arne Solbakken, LO
Advokat Elisabeth Lea Strøm, NHO
Kjellfrid Blakstad, Fagforbundet
Klemet Rønning-Aaby, Fagforbundet
Petter Furulund, NHO Service
Terje Nygaard, NHO Service

Etter lov 27. januar 2012 nr. 10 om lønnsnemnd i arbeidstvister (lønnsnemndloven) § 3 (3) skal partene i den enkelte tvist hver utpeke to medlemmer av Rikslønnsnemnda. Når nemnda skal fatte beslutning er det bare ett av medlemmene fra hver av partene som har stemmerett. Partene skal bestemme hvilket av medlemmene som har stemmerett.

Fagforbundet har utpekt Kjellfrid Blakstad og Klemet Rønning-Aaby som sine representanter i nemnda. Kjellfrid Blakstad har hatt stemmerett.

NHO Service har utpekt Petter Furulund og Terje Nygaard som sine representanter i nemnda. Petter Furulund har hatt stemmerett.

Under hovedforhandlingen har rådgiver Unni Rasmussen vært prosessfullmektig for Fagforbundet og advokat Terje Hovet for NHO Service.

Avdelingsdirektør Eli Mette Jarbo og seniorrådgiver Bodil Stueflaten har fungert som sekretærer for nemnda.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg og muntlig prosedyre for nemnda under hovedforhandling 6. desember 2012 og etterfølgende nemndsmøter 6. og 7. desember 2012.

Etter rådslagning og stemmegivning ble det avsagt slik:

II   KJENNELSE

1   SAKSGANGEN FREM TIL BEHANDLING I RIKSLØNNSNEMNDA

Twisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service er oppstått i forbindelse med forhandlingene om revisjon av Pleie- og omsorgsoverenskomsten i tariffoppgjøret 2012. Forhandlingene mellom partene førte ikke fram. Etter brudd i partsforhandlingene varslet Fagforbundet 22. juni 2012 plassoppsigelse for 727 medlemmer.

Riksmekleren nedla 22. juni 2012 forbud mot arbeidsstans, og partene ble innkalt til mekling. Meklingen ble avsluttet uten resultat kl. 0100 natt til 22. august, og Fagforbundet iverksatte streik fra arbeidstidens begynnelse samme dag.

Arbeidsdepartementet ble via Helse- og omsorgsdepartementet holdt løpende orientert av Statens helsetilsyn om virkningene av konflikten og Helsetilsynets vurdering av konsekvensene.

Innledningsvis forløp streiken uten alvorlige problemer. Arbeidsgiversiden søkte nødvendige dispensasjoner, og arbeidstakersiden innvilget disse. Situasjonen endret seg imidlertid fra 4. september 2012 da det oppsto usikkerhet rundt dispensasjonspraksisen. Dette førte til en uoversiktlige situasjon som ga grunnlag for følgende uttalelse fra Helsetilsynet 19. september 2012:

”Statens helsetilsyn viser til at arbeidskonflikten nå har pågått i 4 uker. Vi viser også til den uenigheten det er mellom partene når det gjelder dispensasjonssøknader, og den usikkerhet dette skaper. Vi viser til våre tidligere rapporter, e-post fra Fagforbundet 4. september 2012, brev fra NHO Service 5. september 2012 og e-post fra Fagforbundet 19. september 2012. I e-post 19. september 2012 som departementet har mottatt kopi av, kommer det også fram at Fagforbundet ikke lenger kan garantere at liv og helse for beboerne er ivaretatt. Vi er også kjent med at NHO Service har gitt beskjed til tjenestestedene om at avslag på dispensasjonssøknader ikke skal ankes. Det er partene som har ansvar for å gjennomføre en arbeidskonflikt på en slik måte at det ikke oppstår fare for liv og helse. Etter Statens helsetilsyn sin vurdering tar ikke partene i denne arbeidskonflikten dette ansvaret.

Etter en gjennomgang av bemanningslistene fra flere sykehjem ser vi at flere av virksomhetene allerede i utgangspunktet driver med en marginal bemanning. Dette innebærer at små endringer medfører relativt store konsekvenser for den tjenesten de skal utføre. De som mottar tjenestene er en svært sårbar gruppe, og mange av pasientene på sykehjemmene er demente og/eller svært pleietrengende. Både Statens helsetilsyn og Fylkesmannen i Oslo og Akershus og i Hordaland har mottatt mange bekymringsmeldinger de siste dagene. Situasjonen er både uoversiktlig og svært vanskelig ved flere virksomheter, selv om det hittil ikke er rapportert om konkrete hendelser som har fått konsekvenser for pasientenes liv og helse.

Etter Statens helsetilsyn sin oppfatning innebærer partenes håndtering av arbeidskonflikten nå en stor risiko for denne utsatte pasientgruppen, og vi kan derfor ikke utelukke at arbeidskonflikten nå kan få konsekvenser for pasientenes liv og helse.”

Senere samme dag presiserte Statens helsetilsyn i en e-post til Helse- og omsorgsdepartementet at Statens helsetilsyn var av den oppfatning at arbeidskonflikten nå kunne få konsekvenser for pasientenes liv og helse.

På denne bakgrunn innkalte arbeidsministeren Fagforbundet og NHO Service til møte onsdag 19. september kl. 1800. Streiken hadde da vart i nær en måned. Arbeidsministeren informerte partene om at Regjeringen fant det nødvendig å fremme forslag til Stortinget om tvungen lønnsnemndbehandling av tvisten.

Ved lov 16. november 2012 nr. 69 om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service (private sykehjem) ved tariffoppgjøret 2012 ble det bestemt at arbeidstvistene skulle avgjøres av Rikslønnsnemnda. Loven har følgende ordlyd:

§1

Tvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service ved tariffoppgjøret 2012 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans, jf. arbeidstvistloven § 1 bokstav f) og g) for å løse tvisten. Reglene i lønnsnemndloven får tilsvarende anvendelse.

§5

Loven trer i kraft straks. Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.

2 PARTENES PÅSTANDER

2.1 FAGFORBUNDET

Lønnsregulering

Det gis et generelt tillegg til alle på 2,7 prosent av den enkeltes grunnlønn pr. 30.04.12, dog minst kr 12 000,-.

Pleie- og omsorgsoverenskomsten mellom NHO Service og Fagforbundet prolongeres for perioden 01. mai 2012 – 30. april 2014 med følgende endringer:

§ 2 Ansettelsesvilkår

Bestemmelsen endres til:

Det skal som hovedregel ansettes i full stilling. Unntak drøftes med de tillitsvalgte med mindre det er åpenbart unødvendig.

Ved ledighet foretas en gjennomgang av arbeidsplaner og oppgavefordeling for å vurdere sammenslåing av deltidsstillinger.

Deltidstilsatte skal ved intern utlysning tilbys utvidelse av sitt arbeidsforhold inntil hel stilling, dersom vedkommende er kvalifisert for stillingen. Det skal vurderes om deltidstilsatte gjennom kompetanseheving kan kvalifiseres til å få utvidet sitt arbeidsforhold. Det er ingen forutsetning at den deltidstilsatte skal

måtte ta hele den ledige stillingen, så fremt dette ikke medfører flere deltidsstillinger.

§ 5 Arbeidstid

Redaksjonell endring av henvisning til arbeidsmiljølovens § 10-4 nr. 4 og 5.

Følgende tekst tas inn:

For tredelt skift- og turnusarbeid som innebærer at den enkelte arbeidstaker må arbeide minst hver tredje søndag, reduseres den ordinære arbeidstiden med utgangspunkt i 37,5 timer pr. uke slik:

- *Hver arbeidet time på søn- og helgedag, jf. arbeidsmiljøloven § 10-10 (1), regnes lik 1 time og 10 minutter.*
- *Hver arbeidet time om natten, jf arbeidsmiljøloven § 10-11 (1), regnes lik 1 time og 15 minutter.*

Det gis bare kompensasjon for arbeid som utføres enten om natten, eller på søn- og helgedag.

Nåværende protokolltilførsel strykes.

§ 6 - Nattarbeid, søn- og helligdagsarbeid m.m.

Tidspunktene endres til:

Normalarbeidstiden er på hverdager fra kl. 06 00 til kl. 17.00.

Normalarbeidstiden for lørdag er fra kl. 06.00 til kl. 17.00.

§ 7 – Lønnsbestemmelser

Bestemmelsen endres til:

Bedriften utbetaler sykelønn og foreldrepenger til alle ansatte hele den tid arbeidstakeren har rett til slik stønad etter folketrygdloven. Med sykelønn/foreldrepenger menes fast lønn, feriepenger og variable tillegg etter oppsatt turnusplan. Refusjonsbeløpet tilfaller arbeidsgiver.

Bedriften dekker ordinær lønn i permisjonstiden for ansatte som innvilges omsorgspermisjon i samsvar med aml § 12-3.

§ 17 – Pensjons- og forsikringsordninger

Bestemmelsen tilføyes:

Tillitsvalgte skal til enhver tid være orientert om hvilke forsikringsordninger som gjelder på bedriften og hvilke pensjonsleverandører som har avtaler på bedriften. Som et minimum gjelder:

1. *Ytelser er dødsfall/gruppelivsforsikring (med virkning fra 1.1.2013).*

Etterlatte

For arbeidstaker som er ansatt i bedriften, herunder arbeidstakere som går på arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd, utbetales ved dødsfall et engangsbeløp til ektefelle/partner iht. lov om registrert partnerskap, samboer eller andre som for en vesentlig del ble forsørget av arbeidstakeren.

Forsikringssum og begunstigede

(G = grunnbeløpet i folketrygden)

Forsikringssummen utbetales i slik rekkefølge (ugjenkallelig begunstiget i den rekkefølge de er nevnt):

A Ektefelle/partner: 10 G

Likt med ekteskap etter denne bestemmelse regnes registrert partnerskap etter lov av 30.04.1993.

B Samboer: 10 G

C Barn under 25 år: Disse skal ha utbetalt minst 40 % av erstatningsbeløpet selv om det er erstatningsberettiget ektefelle eller samboer.

Dersom det ikke er etterlatte som nevnt i punkt A eller B, utbetales i tillegg

10 G til hvert barn under 25 år.

D *Dersom det ikke er etterlatte etter punkt A, B og/eller C, utbetales andre personer som for en vesentlig del ble forsørget av avdøde, til sammen*

4 G.

Beløpene beregnes etter G på oppgjørstidspunktet.

Begravelsesbidrag

Om det ikke finnes etterlatte som nevnt ovenfor, utbetales 3 G til dødsboet.

2. Pensjon

Det forutsettes at alle ansatte likebehandles i bedriftens avtaler med pensjonsleverandører vedrørende opptjeningsregler og pensjonsytelser.

Bestemmelsen gjøres gjeldende fra inneværende anbuds utløp, dog senest med virkning fra 1. januar 2014.

§ 19 Varighet

Overenskomstens varighet endres til **01.05.2012 – 30.04.2014.**

Reguleringsbestemmelsen for 2. avtaleår endres til **1. april 2013.**

Protokolltilførsel 2

Protokolltilførsel 2 tilføyes *Riksmeklerens forslag i sak 2012-001 mellom Fellesforbundet og Norsk Industri, pkt. 7. Bemanningspolitikk.*

Protokolltilførsel 3

Tariffperioden endres til **2012 – 2014**.

Strekpunkt 4 strykes.

Bilag:

Bilag 1 - 10 endres tilsvarende *endringer foretatt mellom LO og NHO i 2012.*

BILAG TIL DEL II.

§ 1 Minstelønnsatser

Minstelønnsatsene endres til:

Generelt tillegg er inkludert i endret minstelønn.

Stillingsgrupper	Minstelønn – pr. 1. mai 2012			
	0 år	4 år	8 år	10 år
<i>Uten særskilt krav om utdanning</i>	262 100	267 200	282 200	328 300
<i>Krav om fagbrev eller tilsvarende</i>	302 700	307 000	310 200	358 800
<i>Krav om høyskoleutdanning</i>	350 900	357 900	369 900	402 000

Laveste grunnlønn ved 20 års lønnsansiennitet pr. 1. mai 2012.

Pr. 1.mai 2012 skal arbeidstakere med minimum 20 års lønnsansiennitet ikke ha lavere grunnlønn enn kr. 338 300,- i 100 prosent stilling. Bestemmelsen gjelder forholdsmessig for deltidsansatte. Merknad: Beløpet skal deretter reguleres med den prosentvise endringen pr. 1.5 av folketrygdens grunnbeløp (G) basert på foregående års G-regulering.

Subsidiær påstand til nye minstelønnsatser for ”Krav om høyskoleutdanning”

Stillingsgrupper	0 år	2 år	4 år
Krav om høyskoleutdanning	351 000	358 000	370 000

12. Lokal lønnsfastsettelse

Pkt. 2 - Forhandlinger

Teksten endres til:

Det skal årlig føres reelle forhandlinger mellom bedriften og Fagforbundets tillitsvalgte/fagforeninger.

13. Tillegg for ubekvem arbeidstid.

Kvelds- og nattillegg:

Tillegg ved skrift eller turnusarbeid kl. 17.00 – 06.00 endres til:

40 % i tillegg til ordinær lønn.

Helgetillegg:

Tillegget endres til:

Fra lørdag kl. 00.00 til søndag kl. 24.00:

Kr. 60,- pr time.

Helligdags- og høytidstillegg

Prosentsatsen endres til 133 % og tilføyes onsdag før skjærtorsdag. Ny bestemmelse blir følgende:

For tjeneste innenfor følgende tidsrom betales et tillegg på

133 %

Alle hellig- og høytidsdager,	kl. 00.00 – 24.00
Påskeaften,	kl. 12.00 – 24.00
Pinseaften,	kl. 12.00 – 24.00
Julaften,	kl. 12.00 – 24.00
Nyttårsaften,	kl. 12.00 – 24.00
Onsdag før skjærtorsdag	kl. 12.00 – 24.00

2.2. NHO SERVICE

1. Pleie- og omsorgsoverenskomsten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service gjøres gjeldende fra tidspunktet for Rikslønnsnemndas kjennelse til og med 30.04.2014 med de endringer som følger av avtale 527, jf Riksmeklerens møtebok 2012-078.
2. Det generelle tillegget gjøres gjeldende fra arbeidets gjenopptakelse.
3. Det generelle tillegget gjøres ikke gjeldende for arbeidstakere som har sluttet i bedriften i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.
4. Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtid, overenskomstmessige endringer, herunder endringer i

lønnsgruppeplassering mv. for arbeid utført i tiden før kjennelsen foreligger.

5. Øvrige krav tas ikke til følge.

3 PARTENES ANFØRSLER

Anførslene bygger på partenes egne fremstillinger.

3.1 FAGFORBUNDET

3.1.2 Innledning

Twistens parter og sakens bakgrunn

Fagforbundet og NHO Service inngikk tariffavtale - Pleie- og omsorgsoverenskomsten – for perioden 01.05.2010 – 30.04.2012.

Overenskomsten ble sagt opp av Fagforbundet i brev til NHO Service 26. januar 2012, og av NHO Service i brev til Fagforbundet 30. januar 2012.

Forhandlingsforløpet

Fagforbundet og NHO Service avtalte forhandlinger 14. og 15. juni 2012. Første utveksling av krav/tilbud ble foretatt 14. juni 2012 kl. 12.00. I forhandlingsmøtet redegjorde partene for sine krav.

Forhandlingene fortsatte 15. juni 2012 kl. 10.00. Fagforbundet presenterte sitt krav nr. 2. I krav nr. 2 var økonomiske krav tallfestet. For øvrig er Fagforbundet krav 1 og 2 identiske. NHO Service kom med sitt tilsvarende 15. juni 2012 kl. 13.30.

Etter forhandlinger i særsmøter og fellesmøter konstaterte partene at man ikke kom til enighet og forhandlingene ble brutt.

Meklingen

Etter forhandlingsbruddet sendte Fagforbundet varsel om plassoppsigelse for 727 medlemmer til Riksmekleren som nedla forbud mot arbeidsstans den 22. juni 2012 og innkalte partene til mekling.

I perioden for frivillig mekling hadde ikke partene kontakt. Meklingen ble begjært avsluttet den 17. august 2012 etter arbeidstvistloven § 25.

Fagforbundet sendte samtidig varsel om plassfratredelse til NHO Service. Plassfratredelsen omfattet 64 arbeidstakere på til sammen 7 virksomheter (fase 1).

Tvungen mekling ble gjennomført 21. og 22. august 2012. Meklingsfrist var satt til kl. 24.00 den 21. august 2012, men partene valgte å fortsette meklingen fram til kl. 01.00 den 22. august 2012. Riksmekleren så ikke grunnlag for å legge fram noen skisse.

Siden forhandlinger og mekling om ny tariffavtale ikke førte fram, gikk 64 medlemmer av Fagforbundet den 22. august 2012 ut i streik ved 7 virksomheter.

Norsk Sykepleierforbund og NHO Service gjennomførte mekling parallelt med meklingen mellom Fagforbundet og NHO Service. Norsk Sykepleierforbund og NHO Service valgte å godta Riksmeklerens skisse med forslag til løsning.

Hovedkonflikten – gjennomføring og opptrapping

Den 24. august 2012 varslet Fagforbundet opptrapping av konflikten for ytterligere 15 arbeidstakere ved til sammen 3 virksomheter (fase 2).

Fagforbundet varslet opptrapping av konflikten den 7. september 2012 med virkning fra 12. september 2012 for ytterligere 38 arbeidstakere fordelt på 7 virksomheter (fase 3).

Fagforbundet varslet opptrapping av konflikten den 14. september 2012 med virkning fra 19. september 2012 for ytterligere 56 arbeidstakere fordelt på 11 virksomheter (fase 4).

Den 19. september 2012 var 173 arbeidstakere ved 13 private sykehjem i Oslo, Akershus og Hordaland i streik.

Sympatiaksjoner

Den 3. september 2012 varslet Fagforbundet plassoppsigelse for sympatistreik i KS området. Varsel om sympatistreik omfattet 160 794 arbeidstakere ved til sammen 949 kommuner/fylkeskommuner og virksomheter.

KS innkalte Fagforbundet til forhandlingsmøte. Forhandlingsmøte ble avholdt 10. september 2012. Det ble ikke levert plassfratredelse for sympatistreiken i KS området.

Fagforbundet i Oslo varslet den 5. september 2010 plassoppsigelse/sympatistreik for alle Fagforbundets medlemmer ved alle virksomheter i Oslo kommune.

Fagforbundet Oslo varslet plassfratredelse for sympatistreiken den 14. september 2012 med virkning fra 20. september 2012. Plassfratredelsen omfattet til sammen 1 461 arbeidstakere i Oslo Kommune.

Dispensasjonssøknader

Fagforbundet var under hele streiken opptatt av liv og helse ikke skulle settes i fare. Nesten uten unntak har alle Fagforbundets medlemmer arbeidsoppgaver som berører pasienten direkte. For å være på den sikre siden var det første streikeuttaket relativt beskjedent. Allikevel kom det flere dispensasjonssøknader.

Under meklingen ble Fagforbundet kontaktet av NHO Service om behandlingen av dispensasjonssøknader. NHO Service opplyste at de kom til å søke dispensasjon for 3 dager om gangen. Dersom ikke det hele omsøkte tidsrom ble innvilget, ville de betrakte søknaden som avslått. Fagforbundet sa at det i utgangspunktet var greit, men at vi var forbundet som "eide" streiken.

Etter hvert som streiken ble trappet opp opplevde Fagforbundet at det ble en vanskelig oppgave å behandle dispensasjonssøknadene. Søknadene kom fra tidlig morgen til sent på kvelden. NHO Service forholdt seg ikke til kun å søke for 3 dager om gangen, noen søknader var også for en og en vakt. Flere søknader inneholdt feil som måtte sjekkes ut, og flere søknader manglet opplysninger med antall beboere og ansatte på avdelingen/virksomheten.

Dette vanskeliggjorde også behandlingen av søknadene. Bemanningen viste seg ved flere av virksomhetene å være så lav at selv med uttak på noen få medlemmer i konflikt kunne det medføre fare for liv og helse. Av den grunn så Fagforbundet ingen annen mulighet enn å innvilge dispensasjonssøknadene for kun 1 dag om gangen. Dette godtok ikke NHO Service og flere ansatte som Fagforbundet hadde innvilget dispensasjon for ble sendt hjem når de kom på jobb.

I og med at NHO Service ikke godtok at dispensasjonssøknadene bare ble innvilget for en dag/vakt, meddelte Fagforbundet i e-post til Helsedepartementet og Helsetilsynet den 19. september 2012 at vi ikke lenger kan garantere at liv og helse for beboerne er ivaretatt.

Vedtak om lønnsnemnd

Arbeidsministeren innkalte Fagforbundet og NHO Service til møte onsdag 19. september 2012 kl. 18.00. Statsråden informerte om at Regjeringen hadde besluttet å fremme forslag om å bruke tvungen lønnsnemnd for å stanse konflikten. Fagforbundet meddelte at de streikende ville gjenoppta arbeidet umiddelbart.

Forslag til lov om lønnsnemndsbehandling av tvisten mellom Fagforbundet og NHO Service ble fremlagt for Stortinget og vedtatt.

3.1.2 Avtalens historikk

Pleie- og omsorgsoverenskomsten var opprinnelig en overenskomst for privatiserte sykehjem, med Norsk Helse- og sosialforbund og NHO/NHO Service (den gang SBL) som parter. Den første overenskomsten ble inngått i 1997. Overenskomsten omfattet fram til 2003 kun hjelpepleiere. Som følge av fusjonen mellom Norsk Helse- og sosialforbund og Norsk Kommuneforbund i juni 2003 fikk Fagforbundet partsstilling i avtalen. I 2002 forhandlet NHS og NKF sammen om ny overenskomst. I den forbindelse fremmet organisasjonene krav om at overenskomsten skulle utvides til å gjelde flere yrkesgrupper, herunder ufaglærte og høyskoleutdannede. Videre krevde organisasjonene lønnsbestemmelser, sykelønn og pensjon på lik linje med Hovedtariffavtalen for kommunesektoren. Forhandlingene i 2002 endte med brudd, mekling, streik og tvungen lønnsnemnd. Rikslønnsnemnda behandlet tvisten

Overenskomsten ble 28. januar 2003 utvidet til også å gjelde fagarbeidere og andre med utdanning på samme nivå som hjelpepleiere samt ufaglærte.

Ved hovedoppgjøret i 2004, 2006 og 2008 kom partene til enighet om ny overenskomst gjennom forhandlinger. Hovedoppgjøret i 2008 var et samordnet oppgjør. I 2010 kom partene ikke til enighet gjennom forhandlinger og oppgjøret

gikk til mekling. Riksmekleren la fram en skisse som Fagforbundet anbefalte og medlemmene svare ja til i uravstemningen. Som følge av at Norsk Sykepleierforbund i 2010, via Rikslønnsnemnda, fikk tariffavtale med NHO Service for privatiserte sykehjem, ble Pleie- og omsorgsoverenskomstens lønnsbestemmelser i 2010 utvidet til også å gjelde sykepleiere.

I 1997 var det kun ett sykehjem som var omfattet av Pleie- og omsorgsoverenskomsten. Etter hvert har flere virksomheter/sykehjem blitt omfattet og pr i dag har Fagforbundet medlemmer på 32 virksomheter som er omfattet av avtalen.

3.1.3 Fagforbundets krav og begrunnelser

Nedenfor følger en oversikt over Fagforbundets krav slik de ble fremmet i kravdokument nr 2 – overlevert til NHO Service den 15. juni 2012 kl. 10.00. Kravene er i den rekkefølge de er presentert i kravdokumentet og ikke i prioritert rekkefølge.

De fleste av kravene tilsvarer gjeldende bestemmelser i Hovedtariffavtalen mellom KS og LO/Fagforbundet og Landsoverenskomst for helse og sosialtjenester mv mellom VIRKE og Fagforbundet.

Krav 1:

§ 2 - Ansettelsesvilkår

Det skal som hovedregel ansettes i full stilling. Unntak drøftes med de tillitsvalgte med mindre det er åpenbart unødvendig.

Ved ledighet foretas en gjennomgang av arbeidsplaner og oppgavefordeling for å vurdere sammenslåing av deltidsstillinger.

Deltidstilsatte skal ved intern utlysning tilbys utvidelse av sitt arbeidsforhold inntil hel stilling, dersom vedkommende er kvalifisert for stillingen. Det skal vurderes om deltidstilsatte gjennom kompetanseheving kan kvalifiseres til å få utvidet sitt arbeidsforhold. Det er ingen forutsetning at den deltidstilsatte skal måtte ta hele den ledige stillingen, så fremt dette ikke medfører flere deltidsstillinger.

Retten til hele og faste stillinger har vært ett av Fagforbundets prioriterte områder gjennom flere år. Pleie- og omsorgsoverenskomsten har bestemmelser om heltid/deltid i overenskomsten for perioden 2010 – 2012 i § 2 – Andre ansettelsesvilkår. Fagforbundet krever en mer forpliktende tekst inn i overenskomsten. Kravet er i samsvar med gjeldende bestemmelse i andre tariffområder, for eksempel KS og VIRKE.

Krav 2:

§ 5 – Arbeidstid

For tredelt skift- og turnusarbeid som innebærer at den enkelte arbeidstaker må arbeide minst hver tredje søndag, reduseres den ordinære arbeidstiden med utgangspunkt i 37,5 timer pr. uke slik:

- *Hver arbeidet time på søn- og helgedag, jf. arbeidsmiljøloven § 10-10 (1), regnes lik 1 time og 10 minutter.*
- *Hver arbeidet time om natten, jf arbeidsmiljøloven § 10-11 (1), regnes lik 1 time og 15 minutter.*

Det gis bare kompensasjon for arbeid som utføres enten om natten, eller på søn- og helgedag.

Arbeidstiden kan maksimalt reduseres til 33,6 timer i løpet av en uke og skal ikke overstige 35,5 timer per. uke.

Kravet er reist som følge av endringer i arbeidsmiljøloven pr 1. januar 2010 om likestilling av arbeidstiden for arbeidstakere med tredelt skift- og turnusarbeid med helkontinuerlig skiftarbeid.

Fagforbundet fremmet kravet også 2010. Den gang ble det enighet om partssammensatt arbeid for å utrede konsekvensene for pleie- og omsorgsbedriftene i NHO Service. Utvalget har hatt ett møte, men det er ikke trukket noen konklusjon. Fagforbundet antar at det er relativt få arbeidstakere i pleie- og omsorgsbedriftene som faller inn under bestemmelsen, men det er en viktig bestemmelse for dem det gjelder. Kravet er i samsvar med gjeldende bestemmelser i andre tariffområder, for eksempel KS og VIRKE.

Krav 3:

§ 6 - Nattarbeid, søn- og helligdagsarbeid m.m.

Normalarbeidstiden er på hverdager fra kl. 06 00 til kl. ~~21-00~~. 17.00

Normalarbeidstiden for lørdag er fra kl. 06 00 til kl. ~~18-00~~-17.00

Fagforbundet krever at normalarbeidstiden på pleie- og omsorgsbedriftene i NHO Service skal være den samme som i andre tariffområder, for eksempel KS og VIRKE.

Krav 4:

§ 7 – Lønnsbestemmelser

Bedriften utbetaler sykelønn og foreldrepenger til alle ansatte hele den tid arbeidstakeren har rett til slik stønad etter folketrygdloven. Med sykelønn/foreldrepenger menes fast lønn, feriepenger og variable tillegg etter oppsatt turnusplan. Refusjonsbeløpet tilfaller arbeidsgiver.

Bedriften dekker ordinær lønn i permisjonstiden for ansatte som innvilges omsorgspermisjon i samsvar med aml § 12-3.

Kravet om at arbeidsgiver skal utbetale sykelønn og foreldrepenger til alle ansatte hele den tid arbeidstakeren har rett til slik stønad etter folketrygdloven, har også vært reist i tidligere hovedoppgjør. I 2010 ble det i forbindelse med meklingen enighet om en bestemmelse som medfører at arbeidsgiver skal forkuttere ytelser under sykdom og foreldrepermisjon i inntil 3 måneder og at arbeidstakeren opptjener feriepenge av utbetale ytelser for denne perioden. Fagforbundet krever at bestemmelsen endres slik at arbeidstakeren ikke taper inntekt på å være syk eller i foreldrepermisjon, hele tiden tid arbeidstakeren har rett til slik stønad etter folketrygdloven. Kravet er i samsvar med gjeldende bestemmelser i andre tariffområder, for eksempel KS og VIRKE.

Kravet om at bedriften skal dekke ordinær lønn for permisjon i medhold av aml § 12-3 *Omsorgspermisjon* er identisk med bestemmelse som det er har vært enighet som i andre tariffområder innenfor LO/NHO området i 2012.

Krav 5:

§ 17 – Pensjons- og forsikringsordninger

Tillitsvalgte skal til enhver tid være orientert om hvilke forsikringsordninger som gjelder på bedriften og hvilke pensjonsleverandører som har avtaler på bedriften. Som et minimum gjelder:

1. Ytelser er dødsfall/gruppelivsforsikring.

Etterlatte

For arbeidstaker som er ansatt i bedriften, herunder arbeidstakere som går på arbeidsavklaringspenger eller uføretrygd, utbetales ved dødsfall et engangsbeløp til ektefelle/partner iht. lov om registrert partnerskap, samboer eller andre som for en vesentlig del ble forsørget av arbeidstakeren.

*Forsikringssum og begunstigede
(G = grunnbeløpet i folketrygden)*

Forsikringssummen utbetales i slik rekkefølge (ugjenkallelig begunstiget i den rekkefølge de er nevnt):

A Ektefelle/partner: 10 G

Likt med ekteskap etter denne bestemmelse regnes registrert partnerskap etter lov av 30.04.1993.

B Samboer: 10 G

C Barn under 25 år: Disse skal ha utbetalt minst 40 % av erstatningsbeløpet selv om det er erstatningsberettiget ektefelle eller samboer.

Dersom det ikke er etterlatte som nevnt i punkt A eller B, utbetales i tillegg 10 G til hvert barn under 25 år.

D *Dersom det ikke er etterlatte etter punkt A, B og/eller C, utbetales andre personer som for en vesentlig del ble forsørget av avdøde, til sammen 4 G.*

Beløpene beregnes etter G på oppgjørstidspunktet.

Begravelsesbidrag

Om det ikke finnes etterlatte som nevnt ovenfor, utbetales 3 G til dødsboet.

2. Pensjon

Det forutsettes at alle ansatte likebehandles i bedriftens avtaler med pensjonsleverandører vedrørende opptjeningsregler og pensjonsytelser.

Kravet i bestemmelsens punkt 1 er i samsvar med gjeldende bestemmelser i andre tariffområder, for eksempel KS og VIRKE, dog slik at dette er utformet som minimumsbestemmelser i en gruppelivsforsikring. Dersom en virksomhet har forsikringsavtale som gir bedre ytelser til de etterlatte som nevnt i bestemmelsen, vil tariffkravet være oppfylt.

Vi er ikke kjent med hvilke gruppelivsforsikringsordninger bedriftene i NHO Service har. En forsikringsavtale etter tariffbestemmelsens minimum vil ha en premie på anslagsvis rundt kr. 1000,- pr årsverk pr år. En rekke selskaper tilbyr slik forsikring til medlemmer av KS og Virke i dag. Virkningstidspunkt for kravet til ny bestemmelse i § 17, punkt 1, settes til 1. januar 2013.

Kravet i bestemmelsens punkt 2 er materielt i samsvar med gjeldende bestemmelser i andre tariffområder, for eksempel KS og VIRKE. Kravet er utformet som et likebehandlingskrav, der hensikten og formålet er likebehandling både innenfor arbeidsstokken i NHO Service sine berørte medlemsbedrifter, og likebehandling mellom arbeidstakere og arbeidsgivere innenfor pleie og omsorgssektoren. Kravet er for øvrig utformet slik at eventuelle endringer i sykepleiernes lovfestede ordning mv., fanges opp tilsvarende.

Pr i dag har sykepleiere ansatt i NHO Service sine medlemsbedrifter offentlig tjenestepensjon ved lov, og ved tariffavtale etter Rikslønnsnemnd, rett til AFP. Den lovfestede sykepleierordningen forvaltes av KLP på vegne av staten, og siden sykepleiere er omfattet av overføringsavtalen bygger vårt krav på at AFP-ordningen i offentlig sektor er gjeldende for sykepleiere i NHO Service sine medlemsbedrifter, jf blant annet vedtektene for Fellesordningen for AFP (privat sektor) § 2-1 (5).

Overføringsavtalen er en avtale mellom livselskap og pensjonskasser som tilbyr offentlig tjenestepensjon, om samordning av pensjonsrettigheter ved skifte av arbeidsgiver innenfor overføringsavtalens virkeområde. Samordningen skjer ved at siste leverandør beregner pensjon som om vedkommende hadde vært ansatt der hele tiden, og fordeling av kostnadene til pensjonistens pensjon fordeles på de involverte pensjonsinnretningene. Vårt krav bygger på at alle ansatte i NHO Service sine bedrifter omfattet av pleie og omsorgsoverenskomsten skal omfattes av en offentlig tjenestepensjon med tilpasset AFP, innenfor overføringsavtalen. Dette er helt sentralt for at ansatte som skifter mellom arbeidsgivere, ikke skal

tape pensjonsrettigheter. Dette sikrer eksempelvis at arbeidstakere innen helse- og omsorgsyrker kan jobbe i ulike kommuner og foretak, uten at dette medfører tap av pensjonsopptjening og lignende. For arbeidsgiver vil dette bety klart bedrede rekrutteringsmuligheter av kvalifisert helsepersonell.

Pr i dag er det 3 livselskap som tilbyr offentlig tjenstepensjon og tilpasset AFP innenfor overføringsavtalesystemet; KLP, Storebrand og DNB. Til orientering er imidlertid alle disse tilbydere av offentlig tjenstepensjon til medlemmer av blant annet KS og VIRKE.

I tillegg tilbys offentlig tjenstepensjon mv av Statens Pensjonskasse, Oslo Pensjonsforsikring og en rekke pensjonskasser. Det må antas at konsesjonsvilkår og annet, kan hindre disse sistnevnte fra å tilby offentlig tjenstepensjonsordning for medlemsbedriftene av NHO Service.

Det er i tilknytning til Overføringsavtalen etablert en økonomisk sikringsordning til dekning av framtidige rettigheter for ansatte ved opphør av virksomheter og konkurs. Tilslutning til denne sikringsordningen, skjer automatisk ved tegning av offentlig tjenstepensjon innenfor overføringsavtalesystemet.

Etter NHO Service sin bransjestatistikk fra 2011 er ca 90 % av sykehjemsdriften i Norge i kommunenes egenregi. Ca 6 % er drevet av ideelle organisasjoner og ca 4 % private kommersielle virksomheter. KS som arbeidsgiverorganisasjon dekker alle kommuner unntatt Oslo kommune (eget tariffområde). VIRKE dekker så langt vi kjenner til, de alt overveiende deler av ideelle organisasjoners pleie- og omsorgsvirksomheter. Så langt vi kan se dekker NHO Service de siste 4 %, hvor altså sykepleierne har offentlig tjenstepensjon og tilpasset AFP. Hvis sykepleierdekningen i NHO Service svarer til sykepleierdekningen i KS-området, er det ca 25 % sykepleiere i pleie- og omsorgsbedriftene her. Som arbeidskraftintensiv virksomhet vil vi da anta at 3 % innen norsk sykehjemsdrift, faller utenfor offentlig tjenstepensjon, tilpasset AFP og overføringsavtalesystemet. Kravet omfatter disse 3 % av ansatte i norsk sykehjemsdrift, og likebehandling med de øvrige 97 %.

Kostnadene ved dette kravet er vanskelig å anslå, og har i liten grad vært konkret drøftet mellom partene. Basert på KS-statistikken er det ca 37 000 årsverk ansatt i sykehjem i kommunesektoren, inkludert Oslo kommune. Hvis dette utgjør ca 90 % (jf. NHO Service sin bransjestatistikk), er 3 % ca 1250 årsverk som dermed er omfattet av kravet. Flere av de større virksomhetene i NHO Service har bedre pensjonsordninger enn minimumsordningen i obligatorisk tjenstepensjon, og betaler samtidig til AFP-ordningen i privat sektor.

Et anslag på årlig merkostnad for arbeidsgiver ved innfrielse av kravet, kan være en økt premie for arbeidsgiver på om lag 10 % av årslønn og pensjonsgivende tillegg. For 1250 årsverk med en antatt gjennomsnittslønn pr årsverk på 380.000,-, blir det en årlig, samlet merkostnad for arbeidsgiverne omfattet av overenskomsten på snaut 50 millioner kroner.

Under forhandlingene og meklingen ble virkningstidspunkt for innfrielse av kravet i liten – om noen – grad drøftet mellom partene. Fagforbundet legger til grunn at innfrielse av kravet vil kreve noe tid, blant annet i forhold til å si opp og etablere

de nødvendige forsikringsavtaleforhold. Fagforbundet legger til grunn at virksomhetene dermed også kan søke reforhandlet eksisterende anbudskontrakter.

På denne bakgrunn kreves pensjonsbestemmelsen i vårt krav til § 17 punkt 2, innført med virkning fra inneværende anbuds utløp, dog senest med virkning fra 1. januar 2014.

Krav 6:

Protokolltilførsel 2

Protokolltilførsel 2 tilføyes Riksmeklerens forslag i sak 2012-001 mellom Fellesforbundet og Norsk Industri, pkt. 7. Bemanningspolitikk.

Teksten er i samsvar med det som er tatt inn i andre tariffavtaler innen LO/NHO området i 2012.

Krav 7:

Lønnsregulering – generelt tillegg og endring av minstelønnssatsene i bilag til del II:

Lønnsregulering:

Det gis et generelt tillegg til alle på 2,7 prosent av den enkeltes grunnlønn pr. 30.04.12, dog minst kr 12 000,-.

§ 1 Minstelønnssatser

Generelt tillegg er inkludert i endret minstelønn.

<i>Stillingsgrupper</i>	<i>Minstelønn – pr. 1. mai 2012</i>			
	<i>0 år</i>	<i>4 år</i>	<i>8 år</i>	<i>10 år</i>
<i>Uten særskilt krav om utdanning</i>	<i>262 100</i>	<i>267 200</i>	<i>282 200</i>	<i>328 300</i>
<i>Krav om fagbrev eller tilsvarende</i>	<i>302 700</i>	<i>307 000</i>	<i>310 200</i>	<i>358 800</i>
<i>Krav om høyskoleutdanning</i>	<i>350 900</i>	<i>357 900</i>	<i>369 900</i>	<i>402 000</i>

Laveste grunnlønn ved 20 års lønnsansiennitet pr. 1. mai 2012.

Pr. 1.mai 2012 skal arbeidstakere med minimum 20 års lønnsansiennitet ikke ha lavere grunnlønn enn kr. 338 300,- i 100 prosent stilling. Bestemmelsen gjelder forholdsmessig for deltidsansatte. Merknad: Beløpet skal deretter reguleres med den prosentvise endringen pr. 1.5 av folketrygdens grunnbeløp (G) basert på foregående års G-regulering.

Gjennom alle tariffoppgjør har Fagforbundet som krav at alle ansatte – uansett tariffområde – skal ha en rettferdig og anstendig lønn som det går an å leve av. Alle ansatte skal også være sikret en reallønnsutvikling.

Fagforbundet krever at ansatte i pleie- og omsorgsbedriftene skal ha den samme lønnsutvikling som sammenlignbare tariffområder. Kravet er identisk med resultatet av hovedoppgjøret 2012 i sammenlignbare tariffområder, for eksempel KS og VIRKE.

Kostnader:

Generelt tillegg skal gis til alle. Dette gir en kostnad.

I og med at generelt tillegg skal inngå i minstelønnsatsene, vil kostnadene ved å innfri vårt krav til heving av minstelønnsatsene ikke være omfattende.

Krav 8:

Lokal lønnsfastsettelse

Pkt. 2 - Forhandlinger

Det skal årlig føres reelle forhandlinger mellom bedriften og Fagforbundets tillitsvalgte/fagforeninger.

Pleie- og omsorgsoverenskomsten er en minstelønnsavtale som forutsetter at gjennomføres lokal lønnsfastsettelse. Fagforbundet krever at forhandlingsbestemmelsen som er i Pleie- og omsorgsoverenskomsten for perioden 2010 – 2012 gjøres enda mer forpliktende. Fagforbundet har ikke en fullgod oversikt over hvordan lokale forhandlinger gjennomføres. Inntrykket ut i fra de tilbakemeldinger som gis fra lokale tillitsvalgte er imidlertid at noen steder fungerer dette bra, andre steder ikke så bra.

Krav 9:

Tillegg for ubekvem arbeidstid.

Kvelds- og nattillegg:

Tillegg ved skrift eller turnusarbeid kl. 17.00 – 06.00:

40 % i tillegg til ordinær lønn.

Tillegget er identisk med tillegg for arbeid på kveld/natt i Oslo kommune. I KS og VIRKE er tillegg for arbeid på kveld/natt for turnusarbeider et kronetillegg med 3 ulike satser, kr.45, kr. 54,- og kr. 56,- avhengig av inntekt.

Helgetillegg:

Fra lørdag kl. 00.00 til søndag kl. 24.00:

Kr. 60,- pr time.

Både i KS, VIRKE og Oslo kommune er tillegg for arbeid på lørdag og søndag kr. 50,- pr. time. Oslo Kommune har imidlertid en opptarapping av tillegget for de som arbeider 19 helger eller flere til kr. 65,- pr. time.

Helligdags- og høytidstillegg

For tjeneste innenfor følgende tidsrom betales et tillegg på 133 %

Alle hellig- og høytidsdager,	kl. 00.00 – 24.00
Påskeaften,	kl. 12.00 – 24.00
Pinseaften,	kl. 12.00 – 24.00
Julaften,	kl. 12.00 – 24.00
Nyttårsaften,	kl. 12.00 – 24.00
<i>Onsdag før skjærtorsdag</i>	<i>kl. 12.00 – 24.00</i>

Kravet om heving av tillegget fra 100 % til 133 % er identisk med gjeldende bestemmelse i sammenlignbare tariffområder, for eksempel KS og VIRKE. Kravet om at bestemmelsen også skal omfatte onsdag før skjærtorsdag er også i samsvar med bestemmelsen i KS og VIRKE.

Andre krav

§ 5 – Arbeidstid. Redaksjonell endring som følge av endringer i nummereringen i arbeidsmiljøloven § 10-4.

§ 19 – Varighet – endres til 01.05.2012 – 30.04.2014.

§ 19 – Reguleringsbestemmelse for 2. avtaleår – endres til 2013.

Protokolltilførsel 3 – endring av årstall til 2012 – 2014 + stryke et punkt

Bilag mellom LO og NHO – endres tilsvarende endringer foretatt i 2012.

Krav/tilbud fra NHO Service.

Tilbud/krav nr. 2 fra NHO Service inneholder kun økonomi. Fagforbundet kunne ikke godta tilbudet. Avstanden mellom tilbud fra NHO Service og Fagforbundets krav var for stort og tilbudet ville ikke sikret Fagforbundets medlemmer den lønnsutvikling som medlemmene i sammenlignbare tariffområder, for eksempel KS og VIRKE har oppnådd.

3.2 NHO SERVICE

3.2.1 Tariffområdet for Pleie- og omsorgsoverenskomsten

På området for Pleie- og omsorgsoverenskomsten har NHO Service inngått identiske tariffavtaler med hhv LO/Fagforbundet (avtale 481) og Norsk Sykepleierforbund (avtale 527).

I henhold til Hovedtabellen mellom LO og NHO er det i 2011 innrapportert 1916 årsverk på området for Pleie- og omsorgsoverenskomsten.

Ut fra plassoppsigelsene fra hhv Fagforbundet og Norsk Sykepleierforbund (NSF), kan det legges til grunn at forbundene samlet har organisert 915 arbeidstakere, hvorav Fagforbundet organiserer 727 ansatte mens NSF representerer 188 personer. NSF organiserer kun sykepleiere, mens Fagforbundet organiserer både ufaglærte, hjelpepleiere og sykepleiere.

NHO Service kom ikke til enighet med verken NSF eller Fagforbundet i ordinære tarifforhandlinger. Begge oppgjørene gikk til mekling. Det ble gjennomført separate, men parallelle meklinger mellom forbundene og NHO Service den 21. august i år.

Meklingen mellom NHO Service og NSF ble avsluttet med partenes aksept av Riksmeklerens forslag, jf Riksmeklerens møtebok 2012-078.

Fagforbundet valgte å bryte meklingen med NHO Service.

3.2.2 Grunnlaget for tariffoppgjøret 2012

Iht lønnsstatistikken "Hovedtabell til tariffoppgjøret 2012 mellom LO og NHO" er det registrert 1916 årsverk på overenskomsten i 2011 med gjennomsnittlig årslønn (inkl bonus og uregelmessige tillegg) på kr 351 332,-. Dette tilsvarer 89,7% av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn. Veksten i 2011 var på 4,0% med et overheng på 1,2%.

Formålet med hovedtabellen er at de statistiske opplysningene er omforent mellom hovedorganisasjonene.

Frontfagsoppgjøret har en estimert lønnsvekst på **4,1 %** for industriarbeidere i 2012.

Til sammenligning har SSB anslått lønnsveksten i Norge 2012 til 3,6%, Norges Bank 3,75% og Finansdepartementet har i revidert nasjonalbudsjett anslått lønnsveksten til 3,75% (nedjustert fra 4% i statsbudsjettet for 2012).

Forut for lønnsoppgjøret 2012 anslo TBU prisveksten i Norge fra 2011 til 2012 å bli om lag 1 prosent. Anslaget for overhenget fra 2011 til 2012 ble beregnet til 1,0% for ansatte i de største forhandlingsområdene, for industriarbeidere 1,3% og for pleie- og omsorgsoverenskomsten 1,2%. Med andre ord er det slik at kjøpekraften ville blitt opprettholdt i 2012 selv uten lønnsvekst.

Det er etter NHO og NHO Service sitt syn nødvendig at konkurranseutsatt næringsliv setter rammen for den nasjonale lønnsutviklingen – frontfagsmodellen. Modellen er konstruert for at lønnsutviklingen under ett ikke skal bli større enn

konkurransutsatt sektor kan tåle. Frontfagsmodellen forstås slik at andre bransjer og sektorer må tilpasse lønnsveksten innenfor den rammen som fastsettes i frontfagsoppgjøret.

3.2.3 Meklingsresultatet mellom NSF og NHO Service

Et økonomisk resultat som ligger over estimert lønnsvekst for industriarbeidere.

NHO Service sin enighet med NSF medfører en høyere lønnsvekst enn den estimerte lønnsveksten for industriarbeidere på 4,1 %:

Kostnadsberegning NHO Service:

Generelt tillegg fom 01.05:	1,8 % (2,7 årsbasis)
Overheng	1,2 %
<u>Øvrige justeringer:</u>	<u>0,2 %</u>
<u>Samlet</u>	<u>3,30 %</u>

I tillegg kommer glidning som følge av lokale forhandlinger 2012.

Løsningen med NSF omfattet frontfagsløsningen hva angår lønnet omsorgspermisjon, utvidelse av retten til korte velferdspermisjoner til å omfatte tannlege samt innføringen av tariffestede bestemmelser for innleide medarbeidere.

Estimert lønnsvekst for industriarbeidere er som nevnt på 4,1% for 2012, hvorav samlet sentralt fremforhandlede resultat for frontfaget i år er beregnet til 2,15 %:

Generelt tillegg fom 01.04:	0,5 % (kr.1,25)
Overheng:	1,3 %
<u>Øvrige justeringer:</u>	<u>0,35 %</u>
<u>Samlet for 2012</u>	<u>2,15 %</u>

Norsk Sykepleierforbund og NHO Service har følgelig i meklingen blitt enige om et samlet sentralt økonomisk resultat på 3,3% som ligger 1,15 prosentpoeng over tilsvarende sentralt resultat for frontfaget på 2,15%.

3.2.4 Krav om identiske overenskomster

NHO Service anfører at Pleie- og omsorgsavtalen mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service (avtale 487) prolangeres med de endringer som fremkommer i avtale 527 mellom Norsk Sykepleierforbund og NHO Service, jf Riksmeklerens møtebok 2012-078.

Rikslønnsnemnda bes hensynta arbeidsgiversidens ønske om identiske tariffavtaler på samme virksomhetsområde.

Ulike tariffavtaler på samme virksomhetsområde vil medføre rettslige utfordringer i lys av det ulovfestede ufravikelihoodsprinsippet og forholdet til uorganiserte arbeidstakere.

Det vises til Rikslønnsnemndas sak 2 og 3/2012 mellom IE/Safe – Norsk Olje og Gass hvor nemndas flertall la til grunn at "Arbeidsgiver må imidlertid søke å finne frem til en helhetlig løsning, da lønns- og arbeidsvilkår ikke kan være betinget av organisasjonstilhørighet."

Problemstillingen knyttet til flere tariffavtaler på samme overenskomstområde er også omtalt av Rikslønnsnemnda i sak nr 1 og 2/2004. Rikslønnsnemnda uttalte da følgende om forholdet:

"En arbeidsgiver kan vanskelig leve med ulike lønssystemer og tariffavtaler i relasjon til de ulike fagforeninger. De nøytrale medlemmer har stor forståelse for enkelte av de krav som OFS og Lederne har fremsatt og som sikkert også LO/Nopef kan stille seg bak. Ved tarifforhandlinger blir det for arbeidstakerorganisasjonene spørsmål om hvor meget som kan oppnås ved denne korsvei, idet tariffavtaler normalt bygges opp over år. Dertil kommer at en også må se hen til de øvrige forbundsvisse oppgjør våren 2004 og hva som her er blitt utfallet vedrørende enkelte av de kardinale krav, bl.a. pensjonsspørsmålet. Arbeidsgivers tilbud er således en oppfølging av "frontfagsoppjøret".

I en slik situasjon blir det springende punkt om det vil framtre som urimelig at også de to gjenværende arbeidstakerorganisasjonene må finne seg i at det overfor disse legges til grunn en avtale med samme innhold som det den største arbeidstakerorganisasjonen har akseptert, formentlig etter å ha foretatt en vurdering av hva som er realistisk å oppnå. [NHO Services understreking]

De nøytrale medlemmer er etter en helhetsvurdering blitt stående ved at det ikke vil være urimelig overfor de to angjeldende arbeidstakerorganisasjoner at ovennevnte løsning velges, idet avtalen vurdert som en helhet virker balansert."

Til tross for at Fagforbundet er den største arbeidstakerorganisasjonen sett i forhold til Norsk Sykepleierforbund, anfører NHO Service at Pleie- og omsorgsoverenskomsten med Fagforbundet prolongeres med de endringer som er avtalt mellom NHO Service og NSF.

Etter NHO Service sitt synspunkt er Fagforbundet tilbudt et oppgjør som sikrer en høyere lønnsvekst for sine medlemmer, jf. estimert ramme for frontfaget.

Fagforbundets sentrale krav om tariffestet pensjon er avvist på prinsipielt grunnlag. Det vises til punkt VI for nærmere gjennomgang av pensjonskravet.

3.2.5 Hovedkravet om tariffestet pensjon

NHO Service oppfattet kravet om tariffestet pensjon som Fagforbundets hovedkrav under årets tariffoppgjør. Både i forhandlingene og under meklingen var det uenighet om pensjonskravet som medførte hhv forhandlings- og meklingsbrudd.

Som illustrasjon viser NHO Service til artiklene "Forkamp om pensjon" og "Vi er klare for å kjempe lenge" som begge er publisert på nettsiden til Fagforbundets medlemsblad Fagbladet.

Tariffkravet omfatter både krav om ytelser ved dødsfall/gruppelivsforsikringer samt krav om tariffestet tjenestepensjon:

Krav om ytelse ved dødsfall/gruppelivsforsikring

Kravet ble avvist da dette medførte en ikke uvesentlig kostnadsvekst utover rammen for oppgjøret.

Krav om tariffestet tjenestepensjon

Det forutsettes at alle ansatte likebehandles i bedriftens avtaler med pensjonsleverandører vedrørende opptjeningsregler og pensjonsytelser.

Når det gjelder forbundets krav om tariffestet tjenestepensjon innebærer det i realiteten at alle ansatte skal gis samme pensjonsordning som følger av den lovfestede sykepleierpensjonen, jf. lov 1962-06-22 nr 12 om pensjonsordning for sykepleiere [sykepleierpensjonsloven].

Sykepleiere ansatt i pleie- og omsorgsbedriftene vil være underlagt lovfestet sykepleierpensjon. Denne særpensjonsloven sikrer sykepleierne en offentlig ytelsesbasert pensjonsordning med garantert bruttopensjonsytelse på 66% fra fastsatt pensjonsalder. Tjenestepensjonsmodellen forutsetter avslutning av arbeidsforholdet, i strid med arbeidslinjen.

Kravet er avvist av NHO Service på prinsipielt grunnlag. Det sentrale utgangspunktet i NHO er at tjenestepensjonsordninger er et bedriftsinternt anliggende som ikke skal reguleres i overenskomstene.

NHO Service legger til grunn at tjenestepensjonsordninger for medlemsbedrifter i NHO/ NHO Service må tilpasses og reguleres av de vilkår som gjelder generelt for privat næringsliv. Aksept av Fagforbundets krav vil innebære at bedrifter bundet av pleie- og omsorgsoverenskomsten vil påføres høyst uforutsigbare kostnader som ikke vil kunne kostnadsberegnes.

For øvrig viser NHO Service til at det for tiden pågår et omfattende arbeid i offentlig regi knyttet til fremtidige rammebetingelser for tjenestepensjon tilpasset det nye pensjonsregimet, jf. Banklovkommisjonens innstilling samt Stortingets pensjonsforlik i St.meld nr 5 (2006-2007) om opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden:

Stortingets pensjonsforlik, jf St.meld. nr. 5 (2006-2007) Opptjening og uttak av alderspensjon i folketrygden:

I forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 12 (2004–2005), Pensjonsreform – trygghet for pensjonene fattet Stortinget 26. mai 2006 følgende vedtak (nr. 354), jf. Innst. S. nr. 195 (2004 – 2005):

«Stortinget viser til avtale om pensjonsreform inngått mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre (heretter kalt «avtalepartene») og ber Regjeringen om å iverksette det videre arbeidet med en pensjonsreform i tråd med nevnte avtale som går fram av det følgende:

Dagens pensjonssystem står overfor store og økende økonomiske utfordringer gjennom svakere vekst i den yrkesaktive befolkningen, høyere gjennomsnittlige pensjonsytelser og stigende levealder. I tillegg stimulerer dagens pensjonssystem for lite til arbeid og har noen urettferdige sider, blant annet ved en gradvis

svekkelse av sammenhengen mellom inntekt og pensjon og at like livsinntekter kan gi til dels meget ulik pensjon. Det er derfor behov for en pensjonsreform.

1. Modell for alderspensjon i folketrygden

Folketrygdens alderspensjon skal fortsatt bestå av en grunnsikring (garantipensjon) og en inntektsavhengig tilleggspensjon.

Alderspensjonen i folketrygden skal bygge på prinsippet om at det skal lønne seg å arbeide. Det må derfor være en sammenheng mellom arbeidsinnsatsen gjennom hele livet og pensjonsytelsen, og alle år må telle med. Folketrygdens alderspensjon må ha en god sosial profil og bidra til utjevning av inntektsforskjeller.

Ansvarlige parter i arbeidslivet kan derfor ikke legge føringer eller endre forutsetningene for pensjonsforliket gjennom å særbehandle arbeidsgrupper gjennom nye pensjonsrettigheter gitt i tariffavtaleforhold. Å innfri kravet fra Fagforbundet ville her være å gå i motsatt retning enn hva som er lagt til grunn for pensjonsforliket, nemlig å stimulere til å stå i arbeid lengre.

- Kostnadene ved pensjonskravene er vanskelig å beregne og går under enhver omstendighet langt utover rammene for årets oppgjør.
- Spørsmålet om nedsettelse av pensjonsalderen og pensjonsytelser må vurderes i bred sosialpolitisk sammenheng. Det pågår for tiden et omfattende arbeid i offentlig regi knyttet til fremtidige rammebetingelser for pensjon. Pensjonsvilkår kan derfor ikke fastsettes i tariffavtaleforhold.

Rikslønnsnemnda har i tidligere i år behandlet krav om pensjon i sokkeloppgjørene. Rikslønnsnemnda fant ikke da å kunne ta til følge pensjonskrav fra arbeidstakersiden. De anførsler som ble lagt til grunn av Norsk Olje og Gass i Rikslønnsnemndas sak 2, 3 og 4/2012 påberopes også av NHO Service:

Sak 4/2012. Rikslønnsnemndas kjennelse Lederne og Norsk Olje og Gass s.23:

Ad pensjonskravet

”Nemndas flertall – de nøytrale medlemmene Husby, Strøm og Evensen Norum, samt medlemmet Bekkeheien – finner at kravet ikke kan føre frem.

Rikslønnsnemnda har – slik det fremgår av partenes respektive prosesskriv – flere ganger tidligere behandlet krav om tariffestet pensjon, uten at dette har ført frem. Nemnda har også uttalt at den ikke er rette instans til å ta et slikt krav til følge. For øvrig vises til det som er uttalt generelt om dette i kjennelsene i sak nr. 2 og 3/2012.

Kravet kommer for øvrig klart i strid med pensjonsforliket og kan ikke tas til følge.”

Sak 2 og 3/2012. Rikslønnsnemndas kjennelse IE/SAFE og Norsk Olje og Gass s.37:

”Rikslønnsnemndas flertall – de nøytrale medlemmene og Bekkeheien – finner det klart at en endring av formål for ytelse er i strid med forutsetningene for hele ordningen.

Forslaget vil også bryte med forutsetningene for den nye pensjonsreformen. Det pågår for tiden et stort og komplisert arbeid i offentlig regi (Selvig-utvalget) om fremtidige rammebetingelser for tjenestepensjon tilpasset det nye pensjonssystemet.

Under den muntlige forhandlingen i Rikslønnsnemnda har arbeidstakerorganisasjonene blitt forespurt om vilkår etc. som de har tenkt seg i tilknytning til en eventuell disponering av OSO-fondet – uten at det synes noen avklaring vedrørende dette.

Flertallet ser det slik at Rikslønnsnemnda ikke er rette instans for å endre det klart definerte formålet med OSO-ordningen.

Slik saken er presentert for nemnda, synes det som om man står overfor et forsøk på omgørelser av den nye pensjonsreformen.

Det må være klart at partene i arbeidslivet ikke kan legge føringer eller endre forutsetningene for pensjonsforliket. En imøtekommelse av det aktuelle krav om endring av vilkårene i et fond øremerket for tap av helsesertifikat, vil i realiteten kunne sidestilles med en tariffestet pensjon og blir således bare en annen måte å finansiere pensjon på.

En innfrielse av kravene fra IE og SAFE vil kunne stimulere til avgang i strid med det som pensjonsforliket legger opp til, nemlig at det skal lønne seg å stå i arbeid lengre.

Etter dette tas kravet ikke til følge.”

Forøvrig vises det til at pensjonskrav også er behandlet av Rikslønnsnemnda i 2000 i tvisten OFS-OLF, i 1994 i tvisten NALF-NHO/OLF og 1990 tvisten OFS-NHO/OLF.

2000. Rikslønnsnemndas kjennelse OFS-OLF, s.20:

”Flertall (de nøytrale medlemmer Husby, Strøm og Evensen Norum samt det partsoppnevnte medlem Gaasemyr) viser til Rikslønnsnemndas kjennelse NALF-NHO/OLF i 1994 side 46 og uttaler:

Det må videre fremholdes at en imøtekommelse av pensjonskravet vil representere en meget stor kostnadsøkning for selskapene, samtidig som dette vil kunne ha en smitteeffekt til landbasert virksomhet.

Flertallet finner at kravet fra OFS ikke kan tas til følge og viser til den begrunnelse som ble gitt i 1994-tvisten og som fortsatt er en adekvat begrunnelse.”

1994. Rikslønnsnemndas kjennelse NALF-NHO/OLF side 46:

”Disse medlemmer finner det i denne sammenheng ikke riktig at Rikslønnsnemnda uttaler seg om pensjonsalderen. Spørsmålet om nedsettelse av denne må vurderes i en bred sosialpolitisk sammenheng, hvor bl.a. forholdet til andre gruppers særaldersgrenser inngår. Rikslønnsnemnda er ikke den rette instans til å foreta en slik vurdering.”

1990. Rikslønnsnemndas kjennelse OFS-NHO/OLF side 100:

”Som nevnt er det svært vanskelig på forhånd å kostnadsberegne flere av de krav OFS har fremmet. Dette gjelder eksempelvis kostnadene knyttet til en utvidelse av svangerskapspermisjon, redusert pensjon.

Som det fremgår av ovenstående overstiger de samlede økonomiske virkninger av OFS’ krav langt de rammer som har blitt fulgt i samtlige oppgjør gjennomført i 1990.”

Oppsummert så er alle disse hensyn som Rikslønnsnemnda har vist til tidligere også i dag like relevante. Det gjelder at betydelige kostnader som vanskelig lar seg beregne, at pensjonsspørsmål må vurderes i en bred sosialpolitisk sammenheng og at Rikslønnsnemnda ikke er rette instans for behandling av dette spørsmålet.

NHO Service legger derfor til grunn at det heller ikke denne gangen er grunnlag for å avtalefeste pensjonsordninger i tariffoppgjør utover det som følger av Avtalefestet Pensjonsordning (AFP).

3.2.6 NHO Service sine merknader til Fagforbundets øvrige tariffkrav

Årets tariffoppgjør mellom Fagforbundet og NHO Service er preget av svært liten forhandlingskontakt mellom organisasjonene.

Det var kun avtalt tarifforhandlinger den 15. juni og Fagforbundet meddelte tidlig forhandlingsbrudd. Forbundet krevde videre kun avsatt 21. august til meklingen, og meklingen ble avsluttet kl 0100 natt til 22. august. Ettersom det også i meklingen ble gjennomført parallelle prosess med Norsk Sykepleierforbund, var det følgelig begrenset kontakt mellom Fagforbundet og NHO Service.

Når det gjelder organisasjonenes posisjoner til tarifforhandlingene og meklingen, vises det til krav og tilbud slik disse er formulert i bilag 4, 5, 6 og 7.

Fagforbundets øvrige krav ble i liten grad gjenstand for reelle forhandlinger.

Nærmere om Fagforbundets kravsdokument 2:

§2 Andre ansettelsesvilkår:

Svar: Avvist, vil medføre økte personalkostnader utover rammen, samt økt byråkratisering av arbeidsforholdene.

§5 Arbeidstid:

Svar: Aksepteres i tråd med Riksmeklerens møtebok 2012-078.

§6 Nattarbeid, søn-og helligdagsarbeid m.m.

Svar: Avvist, kostnadsøkning utover rammen.

§7 . nr 2 og nr 3:

Svar: Aksepteres i tråd med Riksmeklerens møtebok 2012-078.

§17 Pensjons- og forsikringsordninger

Svar: Avvist, forholdet blir nærmere omtalt nedenfor.

§19 Varighet:

Svar: Tariffavtalen prolongeres til 30.04.2014.

Reguleringsbestemmelse for 2. avtaleår:

Svar: Aksepteres i tråd med Riksmeklerens møtebok 2012-078.

Om bemanningspolitikk:

Svar: Aksepteres i tråd med Riksmeklerens møtebok 2012-078.

Protokolltilførsel 3:

Svar: Aksepteres i tråd med Riksmeklerens møtebok 2012-078.

Overenskomsten bilag A Lønnsbilag

Lønnsregulering:

Svar: Aksepteres i tråd med Riksmeklerens møtebok 2012-078.

§1 Minstelønnsatser:

Svar: Endres i tråd med Riksmeklerens møtebok 2012

Lokal lønnsfastsettelse nr. 2 Forhandlinger:

Svar: Avvises

§2 Tillegg for ubekvem arbeidstid, bokstav b, c og d:

Svar: Endres i tråd med Riksmeklerens møtebok 2012-078

3.2.7 Kort om konflikten mellom Fagforbundet og NHO Service - dispensasjonsrutiner

I forkant av streiken den 21. august initierte NHO Service samtaler med Fagforbundet for å drøfte gjennomføringen av en streik mellom partene. NHO Service meddelte at vi ville akseptere at streikende etter dispensasjonssøknad kunne gå inn og ut av en streik, men likevel slik at vi ville fremme søknad om bemanningsplanlegging for løpende tredagers perioder. Vi forutsatte at vår søknad ble innvilget fullt ut eller avslått. Delvis innvilgelse ville bli ansett som avslag. Innvilgelse for delvise arbeidsoppgaver ville også bli ansett som avslag. Fagforbundet ga sin tilslutning til denne håndteringen.

Fra streikens begynnelse 22. august og frem til 4. september praktiserte Fagforbundet og NHO Service dispensasjonsbehandlingen i tråd med den enighet som var drøftet mellom organisasjonene 21. august d.å.

Den 4. september meddelte Fagforbundet at de fra denne dagen bare ville behandle dispensasjonssøknader for en dag/en vakt av gangen. NHO Service aksepterte ikke denne endringen.

Forsvarlig bemanningsplanlegging må foretas ut fra hvordan pleie- og omsorgsbehovet til beboerne fremstår til enhver tid.

Etter NHO Service sin erfaring hadde ikke Fagforbundet oversikt over de konkrete bemanningsplanene på de enkelte sykehjem. Slik det fremstod forholdt

Fagforbundet seg til rapporter fra lokale tillitsvalgte med deres vurdering av bemanningssituasjonen og pleie- og omsorgsbehovet til beboere. Det viste seg imidlertid at slik rapportering ikke var tilstrekkelig da det oppstod situasjoner hvor sykehjem grunnet manglende dispensasjon stod uten pleiebemanning for deler av vaktperiodene.

Det vises til Prop 2L (2011-2012) for den betydning dispensasjonshåndteringen fikk for beslutningen om tvungen lønnsnemnd.

3.2.8 Virkningstidspunktet for generelt tillegg:

I Rikslønnsnemndas kjennelse av 17. august 2004 i sak 1 og 2 for 2004, se bilag 35.1 er det uttalt følgende:

"Det følger av sikker praksis i Rikslønnsnemnda at etter en arbeidskonflikt gis det generelle tillegget fra gjenopptakelsen av arbeidet, jf det som herom er inntatt i sak nr. 3 og nr. 4/2002 mellom Norsk Helse og Sosialforbund og Norsk Kommuneforbund på den ene siden og Servicebedriftenes Landsforening på den andre siden."

Praksisen er fulgt opp av Rikslønnsnemnda i sak 2, 3 og 4/2012 mellom IE/SAFE/Lederne og Norsk Olje og Gass.

NHO Service anfører at det generelle tillegget gjelder fra dato for gjenopptakelse av arbeidet, dvs. den 20. september 2012. Det foreligger ikke særlige grunner for å fravike dette utgangspunktet.

4. RIKSLØNNSNEMNDAS MERKNADER

4.1 Sakens realitet

På bakgrunn av presentasjonen i skriftlige og muntlige innlegg for nemnda kan saksforholdet kort oppsummeres slik:

Forhandlingene mellom partene foregikk 14. og 15. juni 2012, med brudd siste dag. Det helt toneangivende kravet fra Fagforbundet var pensjonskravet.

På området for Pleie- og omsorgsoverenskomsten har NHO Service inngått identisk avtale med henholdsvis LO/Fagforbundet (avtale 481) og Norsk Sykepleierforbund (avtale 527). NHO Service (NHO) hadde ikke avtalt forhandlinger med Sykepleierforbundet da det ble brudd i forhandlingene mellom arbeidsgiversiden og Fagforbundet. Sistnevnte gikk til plassoppsigelse 22. juni s.å., hvoretter også Sykepleierforbundet varslet plassoppsigelse 20. juli s.å. for å komme i meklingsposisjon.

Det ble deretter innkalt til separate parallell mekling hos Riksmekler 21. august s.å. Det var bare avsatt én dag til mekling.

Det er på det rene at den parallelle meklingen fulgte den "kjøreregel" som Rikslønnsnemnda har gitt uttrykk for i sak nr. 1 og 2/2004 og i sak 5/2012, hvoretter Fagforbundet forhandlet først og Sykepleierforbundet holdt seg i bakgrunnen. Under meklingen var pensjonskravet det helt sentrale punktet for Fagforbundet, noe som ledet til at det i realiteten ikke ble forhandlet om de øvrige

kravene som var fremsatt fra forbundets side. Dette ble meklet parallelt med Sykepleierforbundet, hvor det så ble inngått en avtale som var en aksept av riksmeklerens forslag.

Under den etterfølgende streiken fra Fagforbundets side var fokus i media hele tiden på pensjonskravet.

Under forhandlingene i Rikslønnsnemnda har Fagforbundet opprettholdt sine tidligere krav og foretatt en prioritering av disse, hvor pensjonskravet er prioritert høyest.

Nemndas flertall, de nøytrale medlemmene Husby, Strøm og Evensen Norum, samt medlemmet Furulund, vil peke på nemndas uttalelse i sak 3/2006 mellom Finansforbundet og Finansnæringens Arbeidsgiverforening, hvor arbeidstakerorganisasjonens hovedkrav var tjenstepensjon og personalforsikringer etter at Finansnæringens Arbeidsgiverforening hadde motsatt seg en tariffestet forhandlingsrett på tjenstepensjonsordningene og pensjonsforsikringer.

Også i tre andre saker samme år hadde arbeidstakerorganisasjoner fremmet krav om tariffesting av arbeidstakers vetorett i tilknytning til pensjonsordninger, uten at riksmeklingsmannen under meklingen fremmet skisse eller forslag som inneholdt imøtekommelse av et slikt krav eller krav om nemnd som tvisteløsning ved uenighet.

Rikslønnsnemndas flertall uttalte i sak 3/2006 om kravet fra Finansforbundet:

”Flertallet ser det imidlertid slik at dette spørsmål – som vil representere en reform innenfor store deler av arbeidslivet – i første rekke må få sin avklaring og løsning gjennom forhandlinger mellom partene. Det synes ikke naturlig at Rikslønnsnemnda er den institusjon som innfører et slikt prinsipp mot den ene tariffparts klare innsigelser.”

Flertallet i nærværende sak ser det på samme måte når det gjelder pensjonskravet fra Fagforbundet.

Når det gjelder de øvrige kravene fra Fagforbundet peker nemnda på følgende: Det har i realiteten i liten grad vært reelle forhandlinger eller mekling vedrørende de øvrige kravene fremsatt av Fagforbundet, i det pensjonskravet har overskygget disse.

Under behandlingen i Rikslønnsnemnda har arbeidsgiver imøttekommet Fagforbundets krav hva angår avtalens § 5 Arbeidstid, § 7 nr. 2 og 3 Lønnsbestemmelser, § 19 Varighet, Reguleringsbestemmelse for 2. avtaleår, Om bemanningspolitikk, Protokolltilførsel 3, Overenskomstens bilag A Lønnsbilag: Lønnsregulering, § 1 Minstelønnsseter og § 2 Tillegg for ubekvem arbeidstid bokstav b, c og d.

For flere av de ovennevnte kravene er det vist til Riksmeklerens møtebok 2012-078 vedrørende meklingsløsningen for Norsk Sykepleierforbund og NHO Service.

Løsningen med Norsk Sykepleierforbund omfatter frontfagsløsningen når det gjelder lønnet omsorgspermisjon, utvidelse av kortere velferdspermisjoner til å

omfatte tannlegebesøk, samt innføringen av tariffestede bestemmelser for innleide medarbeidere.

De øvrige kravene er fra arbeidsgiver påstått ikke tatt til følge.

Rikslønnsnemndas flertall finner etter en helhetsvurdering at arbeidsgivers påstand blir å ta til følge i sin helhet.

Rikslønnsnemnda har i kjennelse 17. august 2004 i sak 1 og 2/2004, behandlet likelydende tariffavtaler med ulike arbeidstakerorganisasjoner (NHO/OLF og YS/OFS og NHO/OLF og Lederne). Det var ført parallelle separate forhandlinger forut for meklingen med de tre arbeidstakerorganisasjonene som OLF har tariffavtale med for samme område. Sokkelavtalene til OLF omfattet i underkant av 2 700 organiserte arbeidstakere, fordelt med ca 2 150 medlemmer i OFS og 570 medlemmer i Lederne. Den tredje arbeidstakerorganisasjonen var daværende Nopef, organisert i LO, og med ca 3 350 medlemmer. Under parallellforhandlingene valgte LO/Nopef å akseptere siste tilbud fra arbeidsgiver – et tilbud som var uakseptabelt for de øvrige.

I ovennevnte sak uttalte Rikslønnsnemndas nøytrale medlemmer, med tilslutning fra OLF, LO og NHO:

”Organisasjonene har etter dette felles gjenstående krav og har således nedlagt felles påstand for Rikslønnsnemnda.

De tre involverte organisasjonene på arbeidstakersiden organiserer de samme kategorier arbeidstakere som også er tilknyttet de samme bedrifter.

En arbeidsgiver kan vanskelig leve med ulike lønnsystemer og tariffavtaler i relasjon til de ulike fagforeninger. De nøytrale medlemmer har stor forståelse for enkelte av de krav som OFS og Lederne har fremsatt og som sikkert også LO/Nopef kan stille seg bak. Ved tarifforhandlinger blir det for arbeidstakerorganisasjonene spørsmål om hvor meget som kan oppnås ved denne korsvei, idet tariffavtaler normalt bygges opp over år. Dertil kommer at en også må se hen til de øvrige forbundsvis oppgjør våren 2004 og hva som her er blitt utfallet vedrørende enkelte av de kardinale krav, bl.a. pensjonsspørsmålet. Arbeidsgivers tilbud er således en oppfølging av ”frontfagoppgjøret”.

I en slik situasjon blir det springende punkt om det vil framtre som urimelig at også de to gjenværende arbeidstakerorganisasjonene må finne seg i at det overfor disse legges til grunn en avtale med samme innhold som det den største arbeidstakerorganisasjonen har akseptert, formentlig etter å ha foretatt en vurdering av hva som er realistisk å oppnå.”

Rikslønnsnemnda slutter seg til ovennevnte uttalelse fra 2004 og vil fremholde at den gir uttrykk for den klare ”kjøreregul” i arbeidslivets forhandlingspraksis, nemlig at den største arbeidstakerorganisasjonen må være den som legger ”føringer” for de øvrige på samme tariffområde. Se også sak 5/2012.

Under den muntlige behandlingen i nemnda har Fagforbundet tatt opp at profesjonsfordelingen i henholdsvis Sykepleierforbundet og Fagforbundet er forskjellig, i det sistnevnte forbund har få sykepleiere som medlemmer, men mange fagarbeidere. Den sistnevnte gruppen er således, ifølge Fagforbundet,

dårlig ivaretatt gjennom den avtalen Sykepleierforbundet har inngått, særlig når det gjelder minstelønn.

NHOs syn er at påslaget på 2,7 % for lønn også ivaretar nevnte gruppe. Resultatet fra meklingen med Norsk Sykepleierforbund innebærer et samlet sentralt økonomisk resultat på 3,2 %, noe som ligger 1,15 prosentpoeng over tilsvarende sentralt resultat for frontfaget på 2,15 %. I tillegg kommer lokale tillegg (lokale forhandlinger 2012), i det overenskomsten for pleie og omsorg er en minstelønnsoverenskomst.

Rikslønnsnemndas flertall vil fremholde at nemnda er et lite egnet forum til å behandle enkeltspørsmål som ikke eller i liten grad har vært gjenstand for behandling under forhandlinger og mekling.

Nemnda mangler det underliggende tallmaterialet og vil således ikke kunne overskue konsekvensen blant annet på rammen ved eventuelle justeringer, og hvordan dette vil innvirke på helheten i oppgjøret.

Videre kommer det forhold som er fremhevet i flere avgjørelser for nemnda, nemlig at en arbeidsgiver ikke kan leve med ulike lønns- og arbeidsvilkår for sine ansatte og betinget av organisasjonstilhørighet.

Slik denne saken er presentert må Fagforbundet selv ta konsekvensene av sin valgte strategi under så vel forhandlinger som under mekling og streik, og er slik sett nærmest til å bære risikoen for eventuelt manglende gjennomslag på enkelte punkter.

4.2 Virkningstidspunktet

Også på dette punktet tas arbeidsgivers påstand til følge, da dette følger av sikker praksis i nemnda.

Medlemmet Blakstad voterer for at Fagforbundets påstand blir å ta til følge, og har følgende merknad:

Rikslønnsnemndas flertall legger til grunn at Norsk Sykepleierforbunds resultat for sykepleiere, hindrer nemnda i å fastsette minstelønnsseter for ufaglærte og helsefagarbeidere i pleie- og omsorgsoverenskomsten, utover det generelle tillegget på samme måte som er gitt sykepleiere. Det betyr at arbeidsgivers avtale med den minste organisasjonen, som ikke har ufaglærte og helsefagarbeidere i medlemsmassen, avgjør at disse ikke får en tilsvarende heving av minstelønnssetene. Samtidig avvises de samme gruppers krav om likeverdig pensjonsmessig behandling med sykepleiere i samme bedrift. I sum innebærer dette en tariffavtale for arbeidstakere i NHO-virksomheter, som for alle andre grupper enn sykepleiere er vesentlig dårligere enn ca 96% av bransjen. Fagforbundets representanter vil sterkt beklage at Rikslønnsnemnda på denne måte tar parti for arbeidsgiver, og samtidig legger ansvaret for dette til Fagforbundet som den annen part. Dette svekker etter vårt syn Rikslønnsnemndas funksjon som tvisteløser i et tariffområde innen helsesektoren.

Etter dette blir kjennelse å avsi i samsvar med flertallets oppfatning.

Medlemmet Solbakken, som har uttalerett i saken, slutter seg til mindretallets dissens og begrunnelse og har følgende bemerkning:

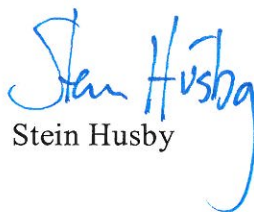
Den forståelsen av ufravikelighetsprinsippet som nemndas flertall legger til grunn er feil. Avtalen nemnda har til behandling (481) er en vertikal avtale som omfatter alle stillingsgrupper innen privat pleie og omsorgshjem. Da kan ikke en avtale for et horisontalt segment (avtale 527 NHO – Norsk Sykepleierforbund) sykepleiere og spesialsykepleiere skape ufravikelighet for hele den vertikale avtalen. Dette medlemmet bestrider ikke ufravikeligheten for de grupper som omfattes av begge avtaler, men finner det særdeles urimelig at nemndas flertall legger til grunn en spesiell form for ufravikelighet også for resten av avtalens omfang.

Medlemmet Lea Strøm, som også har uttalerett, slutter seg til flertallets syn og begrunnelse.

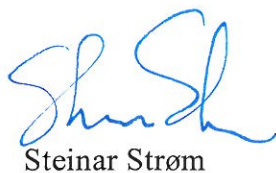
III SLUTNING

I sak 6/2012, tvisten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service, skal følgende gjelde:

1. Pleie- og omsorgsoverenskomsten mellom LO/Fagforbundet og NHO/NHO Service gjøres gjeldende fra tidspunktet for Rikslønnsnemndas kjennelse til og med 30.04.2014 med de endringer som følger av avtale 527, jf. Riksmeklerens møtebok 2012-078.
2. Det generelle tillegget gjøres gjeldende fra arbeidets gjenopptakelse.
3. Det generelle tillegget gjøres ikke gjeldende for arbeidstakere som har sluttet i bedriften i tiden før Rikslønnsnemndas kjennelse foreligger.
4. Det foretas ikke omregning og etterbetaling av overtid, overenskomstmessige endringer, herunder endringer i lønnsgruppeplassering mv. for arbeid utført i tiden før kjennelsen foreligger.
5. Øvrige krav tas ikke til følge.

Stein Husby

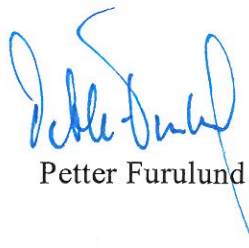
Steinar Strøm

Anne-Britt Evensen Norum

Kjellfrid Blakstad

Petter Furulund

Ikke stemmeberettigede medlemmer:

Tor-Arne Solbakken

Elisabeth Lea Strøm

Klemet Rønning-Aaby

Terje Nygaard